

LUCIE HURTOVÁ / 1. 12. 2022

Vladimír Slavínský: Proč jsem se stal výrobcem českých filmů

Úvod k edici

Součástí písemné pozůstalosti Vladimíra Slavínského (1890–1949), uložené v Národním filmovém archivu (NFA), je unikátní autobiografický dokument, v němž režisér vzpomíná na počátky své filmové kariéry. Jeho prostřednictvím můžeme nahlédnout do životních osudů našich filmových podnikatelů po první světové válce. Ti museli být vybaveni kromě potřebné odvahy a talentu také schopností obstarat dostatečné finanční zajištění své filmové tvorby. Jejich situace byla nelehká: museli obstát v těžkém konkurenčním boji s velkým množstvím dovážených zahraničních, zejména starších – levnějších a technicky vyspělejších – amerických filmů. Dovoz filmů nebyl v Československu nijak regulován a kapitál tak ve velkých sumách unikal do zahraničí, zatímco domácí výroba filmů finančně strádala a pomoc od státu byla minimální. Přesycenost trhu snižovala šance českých filmů na uplatnění v tuzemských kinech.^[1] Zároveň se museli výrobci poprat s nedostatkem zkušeností, technického vybavení a kvalifikovaných filmových pracovníků. Práci jim komplikovala také absence vhodných filmových ateliérů.^[2]

Režisér Slavínský ve svých vzpomínkách chronologicky sepsal okolnosti vzniku svých němých filmů natočených v rozmezí let 1919–1928: jmenuje místa, kde se natáčelo, herecké obsazení, kalkuluje náklady a výtěžky těchto filmů. Přidává různé zajímavosti, barvitě popisuje své tehdejší pocity a odůvodňuje rozhodnutí, která učinil. Často vyzdvihuje své úspěchy i neoblomnost a vytrvalost navzdory několika velkým nezdarům. Z jeho vyprávění se dozvídáme o složitých obchodních jednáních, komplikacích při prodeji filmů či situaci na tehdejším filmovém trhu. Autor několikrát

zdůrazňuje svůj motiv, který ho vedl k podnikání ve filmovém oboru: byla to snaha probudit zájem českého publika o domácí filmy, oživit československou výrobu filmů a zajistit jí důstojné místo v záplavě zahraničních titulů.

V archivních fondech a sbírkách oddělení písemných archiválií NFA (OPA NFA) se podařilo prokázat existenci dvou verzí tohoto vzpomínkového textu Vladimíra Slavínského:

Výchozím dokumentem pro následující edici je originální koncept sepsaný samotným režisérem, který je uložen v archivním fondu Slavínský Vladimír 1913–1949 (2004) pod inventárním číslem 7. Jedná se o vlastnoručně psané poznámky na 19 listech papíru formátu A4 (popsaných jednostranně).^[3] V textu, který je psán zběžným, nepřiliš pečlivým písmem, je mnoho oprav, přepisů, občas i chyb jak gramatických, tak i faktických. Tato podoba konceptu pamětí byla zvolena jako základní text pro edici, protože nejvíce vystihuje autorův původní záměr, nejsou v něm zásahy žádné další osoby a obsahuje některé informace, které jsou v pozdější revidované verzi vynechány.

Podruhé se se Slavínského vzpomínkami na éru němého filmu setkáváme v podobě strojopisného přepisu výše zmíněného konceptu. Je uložen v archivním fondu NFA Wasserman Václav 1922–1967 (1971) pod inv. č. 720. Tento šestnáctistránkový dokument společně s dalším archivním materiálem zřejmě předala V. Wassermanovi po smrti Slavínského jeho manželka Ludmila (1908–1970).^[4] Doplnky a opravy jsou v textu provedeny rukopisně stejnou písařskou rukou, jakou známe z prvního konceptu, tedy rukou Slavínského. Od prvního se tento koncept liší pouze v několika jednotlivostech. Některá slova jsou opravena, jiná vynechána, výjimečně jsou doplněny celé věty. Na nejvýznamnější rozdíly mezi oběma koncepty je upozorněno v poznámkách.

Další zjištěnou podobou vzpomínkového textu režiséra Slavínského ve fondech OPA NFA je otisk v regionálním periodiku *Posel zpod Žalého*.^[5] V roce 2003 vydal MVDr. Miloš Gerstner, regionální historik a člen zastupitelstva obce Benecko, jako jeho přílohu dvanáctistránkové vyprávění nazvané „Po stopách Vladimíra Slavínského, filmového herce, scenáristy a režiséra, aneb co způsobil Sjezd rodáků v Dolních Štěpanicích 22.–24. 9. 2000“. Jak sám uvádí, publikoval „bombu získanou z Filmového

archivu. Je to vlastní strojopis Vladimíra Slavínského, kde vzpomíná na své úspěchy a prohry v éře němého filmu“.[6] Z údajů, že vycházel ze strojopisu, a komparací dostupných pramenů je evidentní, že měl k dispozici „Wassermanovu“ verzi Slavínského pamětí. Odlišnosti od předlohy lze zaznamenat jen výjimečně, kdy M. Gerstner opravil zřejmé faktické omyly pisatele.[7]

Čistopis – pokud vůbec někdy vznikl – se vypátrat nepodařilo, stejně jako dataci vzniku tohoto jedinečného písemného pramene. Vzhledem ke skutečnostem, které autor ve vzpomínkách uvádí, lze předpokládat, že byly sepsány v rozmezí let 1928 (v seznamu svých filmů vyjmenovává jako poslední snímek *Z lásky* natočený v roce 1928, který prezentuje jako „svůj poslední němý film“) a 1932, kdy Slavínský natočil svůj první zvukový film *Právo na hřích*. Právě období let 1928–1932 představuje Slavínského uměleckou pauzu, kterou musel vlivem nepříznivé finanční situace podstoupit. Věnoval se prodeji různých artiklů a peníze vydělával všelijakými způsoby. Pronásledován věřiteli zřejmě cítil potřebu svou existenci ve filmovém oboru obhájit, poukázat na svou průkopnickou roli a vyzdvihnout nepopíratelné úspěchy dosavadní filmové tvorby.

Ediční poznámka:

Editovaný dokument je uveden v plném znění a v původní podobě při dodržení pravidel popsanych v metodické příručce *Zásady vydávání novověkých historických pramenů*.

[8] Jsou zachovány formální znaky originálu – členění textu a jeho grafická úprava. Při transkripci původního textu byly zachovány autorské jazykové zvláštnosti, psaní slov cizího původu i archaické výrazy. Opravena podle dnešního úzu byla interpunkce, dále pravopisné chyby a zřejmé přepisy písaře. Faktické omyly byly ponechány k zachování autenticity dokumentu. Jsou vyznačeny „[!]“ a dle potřeby okomentovány textovou poznámkou. Hranaté závorky s tečkami „[...]“ upozorňují na nečitelný text.

Doplňující vsuvky – nadepsaná slova nebo i celé věty – jsou publikovány současně s ostatním textem a na tuto skutečnost je upozorněno špičatými závorkami „<>“.

Přeškrtnuté pasáže jsou reprodukovány přeškrtnutým stylem písma.

Názvy filmů jsou uvedeny kurzívou (v originále jsou psány rozličně, zpravidla s počátečními velkými písmeny, někdy s uvozovkami, případně jsou zvýrazněny podtržením). Další ediční zásahy jsou přímo v textu vyznačeny hranatými závorkami

„[]“. V těch jsou rozvedeny zkratky (včetně doplnění křestních jmen) a doplněna chybějící písmena či slova. Ve formě poznámek pod čarou jsou pak uvedeny další doplňující údaje (např. rok výroby filmu, konkretizace osob zmíněných v editovaném textu, odkazy na další archivní prameny) a upozorněno na odlišnosti mezi oběma dochovanými variantami konceptu vzpomínek Vladimíra Slavínského.

Proč jsem se stal výrobcem českých filmů[9]

s. 1

Nikdy jsem nepomýšlel na to, <že> abych se mohl stát podnikatelem a výrobcem českých filmů. Když však po invasi koncem r. 1918 a začátkem r. 1919 jsem viděl, jaký neblahý vliv vykonává u nás nedobrý americký film, přemýšlel jsem úsilovně, jak tomu odpovědi <čeliti>. Tím nechci říci, že by všechny americké filmy, tehdy k nám dovážené, byly špatné.[10] Byla to vina tehdejších dovozců, že k nám dováželi filmy téměř výlučně naprosto nehodnotné. Šlo téměř vesměs o tak zvané seriálové filmy, jako na př. *Býčí oko*, *Zákon prerie*, *Dům hrůzy*, a jež byly vyráběny americkými producenty pro <americký> Divoký západ. Filmy <ty> měly u nás velké úspěchy, jež přinášely již své ovoce. Praha a její Okolí Prahy se hemžily z novopečenými pány cowboyi se známými [...], s třepením na kalhotách, <s ozdobnými> [...] opasky a manžetami, a <s> nezbytnými a ~~colty~~ třeba často i dřevěnými

<colty>. Když <Marně> jsem se ~~marně~~ <tehdy> pokoušel utvořit filmovou společnost pro výrobu českých filmů. Několik <již> stávajících a slibně se rozbíhajících výroben českých filmů <se> nacházelo ~~u~~ v těžké krizi. Invaze amerických filmů je silně ohrozila jejich existence. Zájem o české filmy ~~klesl na bod mrazu~~ jak u obecnostva, tak i biografů a film[ových] půjčoven klesl na bod mrazu.

Nikdy jsem nepomýšlel na to, ~~abych~~ že bych se jednou mohl stát filmovým výrobcem. Když selhaly všechny mé pokusy o utvoření film. výrobní společnosti, rozhodl jsem se, že se o to pokusím sám ~~o to~~. Nedělal jsem si žádné iluze. Byl jsem si plně vědom rizika, které podnikám. Na jedné straně ~~moc~~ mohutné <filmové> výrobní filmové koncerny s téměř neomezeným kapitálem a s ~~obrovskými~~ ohromě rozvětvenými prodejními a exploitačními organisacemi, na druhé straně já, ~~začátečník~~ naprostý začátečník s nepatrným <vlastním> kapitálem, bez jakýchkoliv ~~konexí~~ <a abych [...]>. Byla pramalá naděje, že se mně podaří to, oč <tehdy> usilovalo <u nás> několik nadšenců: vyhrát ~~sebe~~ souboj

s. 2

s cizími filmy a naučit české <naše> obecnostvo chodit na české filmy [...]. Od rozhodnutí k činu jsem neměl nikdy daleko. S Aloisem Jalovcem, který vlastnil malou

laboratoř na vyvolávání a kopírování filmu, uzavřel jsem malou alianci a založil jsem s ním Pojafilm. Poja byla Jméno Poja bylo složeno s našich ze začátečních písmen našich jmen: Pitřman Otakar – Jalovec Alois. Já se měl <na starosti> opatřit peníze na výrobu filmů, obstarat náměty, scénáře, angažovati herce a td. Alois Jalovec měl obstarat za úplatu práce laboratorní. Každý z nás byl a laboratoř Aloise Jalovce je měla <za úplatu> zpracovat ve svých laboratoři. Za dva měsíce po <Na jaře 1919 jsem> po uzavření dohody jsem začal s natáčením prvního prv svého prvního filmu.

1. *Divoká Maryna*. Veselohra <veselohra> Délka 1270 m. Veselohra, pro <kterou jsem si> vzal jsem si vzor <v> Shakespearově veselohře „Zkrocení zlé ženy“. Ovšem Tím jsem se ovšem nechtěl stavět po bok básnické mohutnosti velikého Shakespeara. Má veselohra byla naivňoučká záležitost temperamentního, ale v zásadě dobrosrdečného děvčete z moravského Slovácka a pražského filmového podnikatele. Pokud šlo o finanční náklad, byl jsem hodně opatrný. <Celý film stál 14.000 Kč.> Šlo mně hlavně o to, zajistit, zdali mám filmovnické vlohy, nebo zda je nemám. Říkal jsem si: Bude-li myšlenka dobrá a dostane-li se jí slušného režijního, a hereckého, a technického provedení, může chytnout u

publika i přes nedostatky ve výpravě. Pro titulní úlohu jsem si vybral Mílu Holekovou, velmi nadanou herečku, pozdější členku Národního divadla v Praze. Několik vysokoškoláků, s kterými jsem se stýkal, ~~sehráli úlohy~~ zahrálo v mém filmu slováckých šohajů. Starý pan Šleichert[11] zahrál pak úlohu slováckého gazdy. * – Když jsem film natočil a ~~stěpit~~ <sestříhal> za pomoci p. Jalovce a operátéra Innemanna[12], ~~do [...]~~ zdálo se mi, že se mi film dost podařil. ~~Předvedl~~ jsem jej několika mým známým. Když i ti se ~~připojili k mému~~ vyjádřili, že se jim film zdá dobrý, uspořádal jsem jeho veřejné předvádění s hudbou a s tištěnými pozvánkami, první takové předvádění v Praze. Doposud se filmy předváděly

* *Na levém okraji připsána vsuvka:*

Slovácká dědina byla natáčena poblíž Prahy, v obci, jež má několik statků, silně připomínajících ~~stěde~~ <statky> na moravském Slovácku. Ostatní exteriéry byly natáčeny v Praze.

Ateliérové <stavby> ~~party~~ byly natáčeny na nádvoří divadla Uranie, a v ~~divadelní~~ kulisách

a byly postaveny z divadelních

s. 3

zájemcům při hudbě <v> gramofonovém, anebo s doprovodem

klavíru. – ~~Ale přes tištěné pozvánky nepřišel na mé~~

~~veřejné předvádění ani jediný pražský majitel biografu.~~

Jen ředitel bia „Orient“, kterého jsem potkal na cestě

do kina Illusion, zhlédl můj film. Říkal mi, že se

~~mu film~~ Když jsem <na předvádění svého filmu> ~~pozval~~ „vlastnoručně“ roznášel <na
předvádění mého filmu> pozvánky,

setkal jsem se na Perštýně s ~~bývalou~~ před tehdejším předsedou

svazu <českých> biografistů <p[anem] Kubíčkem[13]> a s jedním známým ředitelem
jedné známé

půjčovny. Zval jsem je také na mou premiéru. Ale

pan ředitel půjčovny mi řekl rovnou, že nepřijde, jelikož

považuje český film za svinstvo. – A na mé první veřejné

předvádění s hudbou ~~nepřišel ani jediný maj pražský~~

~~majitel bia, jenom~~ ~~přišel~~ jenom kromě řed. bia Orient[14]

~~nepřišel ani jediný~~ jeden pražský majitel biografu...

~~Seděl jsem tam je~~ V biografu Illusion[15] j seděl jsem při

předvádění jenom já co by fy podnikatel, autor, režisér

a hlavní představitel, v jedné osobě, potom několik hereců

účinkujících herců a přijímací operatér. O nějakém

pronikavém úspěchu filmu, nebo jeho katastrofálním neúspěchu nemůže

být tedy řeči. Herci byli celkem spokojeni.

Nyní šlo o prodej filmu na některou ze

stávajících půjčoven. Byla to cesta trnitá. Jeden Ředitel

jedné půjčovny mne posílal k druhému a jednání nevedla k cíli. Konečně se přihlásil <Maxim Stránský[16]>, ředitel nově založené půjčovny filmů Biorama, dal si film předvést a prohlásil, že by byl ochoten film ten koupit za 17.000 Kč v případě, <když se mi> podaří-li se mi jej umístit v pražské premiéře za 2.000 Kč...

Obrátil jsem se tedy napstávající premiérové <biografy> kina, ale

ani z nich nebyl ochoten film nasadit z obavy před případným neúspěchem. Jenom jeden ředitel kina na

Václavském náměstí byl ochoten nasadit uvést jej v

premiéře ve svém <biografu> kině za úplatu 2.000 Kč, které

jsem měl však zaplatit já jemu za jeho ochotu, protože

prý <příjem> obrát kina určitě značně klesne. Na tento požadavek

jsem prozatím nepřistoupil a zkusil jsem své štěstí

jinde. Odjel jsem do Brna, kde se mně po dvou hodinách

s. 4

Přes dvě hodiny jsem přemlouval milého a dobrého pana

Fantu,[17] ředitele českého prvního českého biografu <Universum> v Brně, aby

se aspoň na můj film podíval. Nechtěl zprvu o tom ani

slyšet. Měl špatné zkušenosti s českým filmem. První tři české

filmy, které hrál, měly slušný úspěch. Ale s dalšími pohořel.

Předposlední sundal druhého dne z programu a poslední po hned

prvním představení. Obecenstvo nechodí na české filmy...

Má rádo cizí filmy, zvláště americké. – Konečně si dal

přece říci a dal si film předvést. ~~Hned~~ Dost se mu

zamlouval. Byl ~~by~~ ochoten to ještě jednou zkusit se

s českým filmem. ~~Kdy mému filmu~~ Ale rozhodně si jej

~~nemu~~ netroufá hrát po celý týden. Tak nanejvýše ~~tři dni~~

~~a utery~~ od úterka do čtvrtka... Dojel si kvůli tomu do

Prahy, aby s ředitelem ~~Stránským~~ Biorama-film Stránským ujednal

půjčovní podmínky. Na jeho domluvy uvolil se jej ~~<film>~~ hrát

hrát *Divokou Marynu* čtyři dny od pátku do pondělí

za pevný podíl 2.000 Kč. V případě, že by film hrál celý

týden, zaplatil by za něj 3000 Kč. A přes to, že film

byl hrán v horkém létě, vydržel na plátně celé tři týdny

a pan Fanta zaplatil ~~<Bioramě>~~ na půjčovném celých 8000 Kč. [18]

~~A jak jsem pochodil finančně já? Film jak mně stál~~

~~14 000 Kč. V to není <nejsou> započítány potřeby za námět, scénář,~~

~~režii a dostal jsem za něj 17 za světový monopol~~

Potom jej hrál biograf Pas[s]age v Praze, také ~~tři celé~~

~~třídny~~ s velikým úspěchem a rovněž ~~<po celé>~~ tři týdny a zaplatil

za něj na půjčovném 12.000 Kč. –

A jak jsem pochodil já? Film mě stál

14.000 Kč. ~~Světě~~ Za světový monopol jsem dostal od řed.

Stránského 17.000 Kč. ~~Příjmací operatér~~ Vydělal jsem tedy

jako podnikatel, autor námětu a scénáře, režisér, hlavní

představitel, pokladník, účetní, I. až II. asistent celé 3000 Kč.

Vydělal? Kdežpak! 1000 K[č] dostala od mne Míla Holeková

jako premii a 1000 K[č] příjmací operatér Innemann. ~~Veřejně~~

Vydání na veřejné předvádění a pozvánky a dále cesta do Brna

stály mně 1500 Kč, takže jsem na celém tom podniku prodělal

~~my~~ asi 500 Kč. Ale to mně pramálo vadilo. Úspěch [byl] tu

str. 5

a ~~te~~ veliký k tomu. To bylo pro mne hlavní věcí. ~~Bez rozmyslu~~

Proto jsem se bez rozmyšlení pustil do příprav na další film,

~~kde jsem~~ ~~Nez~~ Hodně mě také těšilo, že jsem dosáhl tak velkého

úspěchu s tak nepatrnými prostředky. Nemrzelo mě pranic, že

ne já, ale pan Stránský vydělá na filmu několik desítek tisíců Kč.

A rozhodl jsem se, že při příštím filmu nebudu již tolik šetřit.

V létě 1919 jsem začal s natáčením dalšího filmu,

který se jmenoval:

Láska je utrpení. ~~Drama~~ Délka 2300 m. Drama

z hereckého prostředí. Námět, scénář, režie – já. V hlavních úlohách:

Marie Ibllová čl[enka] Vin[ohradského] div[adla], Nina Laušmanová, já a Přem[ysl]

Pražský a J.

Šleichert Schleichert[19]. * Také Veřejné předvádění se konalo <druhý pátek> začátkem září v bio Lucerna. A to ~~de~~ už také bylo docela jiné předvádění nežli to první. Přišlo a asi 40 řed. biografů, ~~většina~~ <z nich i> většina hrála *Divokou Marynu*, mezi nimi řed[itel] <Kock[20] z pražské> ~~bia~~ Pas[s]age a řed[itel] p[an] Fanta, řed[itel] ~~bia~~ Universum v Brně. A přišli dokonce i čtyři ředitelé pražských film[ových] půjčoven <mezi nimi i řed[itel] Stránský>. Že film měl velký úspěch, důkazem toho byla okolnost, že řed[itelé] Kock a Fanta si zadávali u mne premiéru. – Kock na čtyři týdny a Fanta na 2 týdny, což byl na tehdejší dobu hodně dlouhý hrací termín. I kupec se ihned přihlásil, a sice opět řed[itel] Stránský. ~~Nabízel mi za světový monopol~~ Film mě stál 55.000 Kč. Řed. Stránský mi ~~zaň~~ nabízel za světový monopol 60.000 Kč [!] a za několik minut se zlepšil o 5000 Kč. Řekl jsem mu, že si to rozmyslím. Řed[itel] Kock a redaktor Miloš Čtrnáctý[21] mi radili, abych film tak lacino neprodával. –

Odpoledne mi telefonovala Míla Holeková, že byla na předvádění s Američanem Williamem Irwingem ~~z Nového Yorku~~, obchodníkem s filmy z Nového Yorku, který má zájem o můj film. Sešel jsem se s ním v hotelu Šroubek (tehdy Štěpán).[22]

Na jeho otázku, co požaduji za světový monopol, vyhodil [j]se[m] ledabyle částku 125.000 Kč, čekaje smlouvání. Na místě

smlouvání stiskl mi pan Irwing ruku a řekl. All right!

Kupuji jej! – Byl jsem tak překvapen a nadšen, že jsem

**Po straně připsána vsuvka:*

Exteriéry natočeny v Praze a v jejím okolí a v Plzni. Interiéry natočeny na nádvoří kulisáren Vinohradského divadla a sestaveny z jevištních dekorací téhož divadla.

str. 6

zapomněl požadovat písemné potvrzení koupi, ba ani o

zálohu na kupní cenu jsem nepožadoval, protože pan Irwing

pospíchal do kina. – V sobotu mně navštívil <vyhledal> v kavárně

Rokoko řed[itel] Stránský a tázal se mne, jak jsem si věc

rozmyslil. Odpověděl jsem mu, že tak za 65.000 Kč film

mu nemohu prodat. Nabídl Pan Stránský zvýšil svou

nabídku na 80.000 Kč a žádal okamžité sepsání kupní

a prodejní smlouvy. Bylo mi zle. Kdybych nebyl už býval

jednal s p[anem] Irwingem, zcela určitě bych <byl> nabídku řed[itele]

Stránského akceptoval. Ale rozdíl mezi 80.000 a 125.000

Kč byl příliš veliký a rozhodl jsem se <proto> riskovat.

Požádal jsem řed[itele] Stránského, aby mi poskytl ~~hůtu~~ čas na

uvážení jeho nabídky do pondělí, což on odmítl, a tak jsme

se rozešli. Běžel jsem ihned do hotelu Štěpán a ptal se

po p. Irwingovi. ~~Vrátný mi~~ Bylo mi sděleno, že odjel do

Karlových Varů a vrátil se v pondělí. – V úterý ráno jsem [se] rozběhl znovu do hotelu Štěpán. Bylo mi řečeno, že p. Irwing se již vrátil a že šel do páry do žofínských lázní. Běžel jsem na Žofín a zastihl jsem na p. Irwinga procházejícího se v parku. Pozdravil mne velmi přátelsky. Na mé nesmělé upozornění, že p u nás sepisují smlouvy v případě prodeje filmů sepisují <se> smlouvy, se usmál se <potutelně>: „Potřebujete peníze?“ Přisvědčil jsem. Pan Irwing vytáhl náprsní tašku a vysázel mi na dlaň sedmdesát tisíc a řekl: „Až sestříháte negativ a odevzdáte mi jej, Zbytek vám doplatím, až sestříháte negativ a odevzdáte mi jej. Potom také sepíšeme pro <kupní> smlouvu. <Jste> srozuměn?“ Ovšem, že jsem byl srozuměn! A jak! Do týdne byl negativ sestřižen a pan Irwing mi doplatil zbytek kupní ceny.[23] Pan Řed[itel] Stránský poté odkoupil od Irwinga monopol pro Československo za 65.000 Kč a Irwing zakoupil od řed. Stránského i negativ *Divoké Maryny* za 45.000 Kč. – Po čase mi psal <p[an]> Irwing z Londýna, že prodal <film> *Láska je utrpení* monopol pro Anglii a Francii Albion-Filmu v Londýně za 450.000 Kč a žádal mne, abych od-pro dal natočit celkový pohled rozhledny na Petříně a zaslal jej Albion-Film[u]. [24]

V onom filmu totiž hrála petřínská rozhledna velikou úlohu. Vyšplhal

Jako hlavní představitel vyšplhal jsem se po její konstrukci <až do kopule ochozu> za

1 min. 46 vteřin. Ale nepa A při zpětné zpáteční cestě jsem se

jsem se „zřítíl“ od středního ochozu jsem se „zřítíl“, kterýžto

trick se mi slušně podařil. – Úspěch filmu předčil úspěch

Divoké Maryny o hodně procent. Víím jen, že Passa <jen> bio

Passage zaplatila na půjčovném za něj 28.000 Kč. Po té

Ze zisku Protože Přes to, že jsem platil <hercům> o hodně vyšší denní

honoráře než ostatní společnosti, zdálo se mi, že p bez úmluvy

a dobrovolně jsem je učinil podílníky na zisku. Tak pí <Marie> Iblová

dostala ode mne dodatečně 2000 Kč, Nina Laušmanová 2000 Kč,

operatér Innemann 5000 Kč <a oblek za 2000 Kč>, Šleichert 1000 Kč a Alois Jalovec
5000 Kč,

čím se náklad na film zm se můj zisk z 72.000 Kč ztenčil

na 55.000 Kč. a Ale já Byl <jsem> na výsost spokojen. Ani ne tak

pro sám zisk, ale proto, že se mi začínal dařit můj plán <důkaz>,

že výroba českých filmů je možná a že české obecnstvo

má zaje upřimný zájem o české filmy a že česká

vy <soustavná a> plánovitá výroba českých filmů je možna. A proto jsem

s[e] tím větší chutí pustil do dalšího filmu. Jelikož jsem

neměl připraven byl již podzim a nedalo se <již> počítat s mnoha

slunnými dny, napsal jsem jednoaktovou <dodatkovou> veselohru *Boby nesmí*

kouřit. Režii jsem svěřil Přemyslu Pražskému, protože j v tom čase jsem již ~~psal~~ pracoval na novém scénáři pro můj další ~~celovečerní~~ ~~celovečerní~~ <větší> film. Exterie byly natáčeny ~~p~~ v Praze a interiérové stavby na nádvoří kulisárny Vinohradského div[adla]. Byla to pouhá filmová hříčka. Náklad činil 13.000 Kč. ~~Sve~~ Monopol pro ČSR jsem prodal za 8000 Kč a dalších monopolů jsem neprodal; [...]. Začal Prodělal jsem tak po prvé 7000 Kč [!]. Ale o tom jsem vůbec nepřemýšlel a připravoval další film, který jsem se jmenoval:

Sněženy. Ty jsem začal natáčet v lednu 1920.

~~Byla to~~ Romantická povídka 2340 m. Námět, scénář a režie já. V hlavních úlohách: Nina Laušmanová, Ela

Laušmanová, M[arie] Pitermanová, já, Přem[ysl] Pražský, Beďa Pražský, ak[ademický] mal[íř]

Jiří Hron a J[an] Pitrman.^[25] – Začal jsem jej natáčet začátkem ledna

1940 [!]^[26] na Benecku a Žalém v Krkonoších, abych tak českému obecnstvu

str. 8

přiblížil nádheru zasněžených Krkonoš a pomohl tak aspoň trochu

propagaci ~~rozma~~ vzrůstajícímu se lyžařskému sportu. Interiéry

byly natáčeny ve filmovém ateliéru Praga-filmu, umístěném v kupoli

České banky na rohu Václavského náměstí a Vodičkovy ulice. –

Veřejné předvádění se konalo v bio Lucerna. Několik dnů před

předváděním uchýlil jsem se k tričku, abych ~~do kin~~ <na předvádění>

dostal i ony filmové činitele, kteří mi nepřáli. Prohlašoval

jsem veřejně a při každé příležitosti, že se mně film

tentokráte nepovedl a že je v mnohém směru hodně nepodařený.

Učínkovalo to znamenitě. Bio Lucerna bylo při předvádění

nabito do posledního místečka. ~~Po prvé~~ Přišli biografisté,

kterí hráli mé předešlé filmy a těšili se, že je překvapím

novým podařeným filmem, ale přišlo i mnoho těch – a

možná, že těch byl většina –, kteří chtěli být účastni na

mém pohřbu. A ti byli zpropadeně zklamáni. Již ~~po prvních~~

při objevení se prvních záběrů zasněžených Krkonoš ozval se

~~biogra~~ přeplněný biograf nadšeným potleskem, který se po-

té ozval každou chvíli. <Po prvé v životě> ~~Reage~~ jsem byl velmi

vzrušen! ~~po prvé!~~ ~~Po přehlédnutí~~ Ani stát <sedět> jsem nevydržel.

Postavil jsem se za sloup, abych viděl na plátno – i na

obecenstvo, abych mohl sledovat, jak reaguje na jednotlivé

scény. – Po přehlédnutí prvních dvou dílů přitočil se ke

mně řed[itel] Maxim Stránský a zašeptal mi: Ten film kupuji.

Dám vám za něj sto tisíc! – Po ~~třetím~~ přeběhnutí třetího dílu

~~při~~ řekl mně pan Zavřel, [27] akcionář půjčovny filmu Biografie,

Biografie má zájem o ~~koupi~~ <světový monopol> tohoto filmu. O ceně se ještě

dohovoříme! – Po čtvrtém díle byla přestávka, při které
řed[itel] Stránský zvýšil svou nabídku na ~~stodvacet~~ 120.000 Kč
Potom mně ~~nekd~~ zašeptal kdosi do ucha: Biografia dá 4
stopadesát tisíc! – Úspěch filmu při předvádění byl obrovský.
Bylo mnoho gratulantů! Řed[itel] Stránský zvýšil svou nabídku
na stoosmdesát tisíc! Ale také Biografia chtěla se mnou
jednat o ceně. – Byl jsem strašně unaven. Celou noc jsem
před tím nespal a dělal poslední korekturu filmu –
sestříhoval, ustříhoval, přeřaďoval scény a pod. Nechtělo se mi

str. 9

jednat. Poprosil jsem řed[itele] Stránského a delegáta Biografie,
aby jednání odsunuli na pondělí, že teď jdu spat.
A šel jsem. Jen jsem shltl trochu jídla a už jsem spal.
Tu ve 2 hod. mně probudilo bouchání na dveře. Posel
mi vzkazoval, že řed[itel] Stránský mě čeká se svými společníky,
kteří chtějí s ním film <koupit> společně, v <kavárně> [...] Zlatá Husa. Dost
nerad jsem vyhověl. Na dotaz, kolik ~~bych~~ žádám za světový
monopol, ~~řekl~~ vyhodil jsem zbuhdarma a spíše ze vzdoru,
že mě nenechali vyspat, částku značně vysokou – 300.000 Kč.
Pánové se zprvu trochu zarazili, upravili smlouvu na požadovanou
částku, já podepsal a dostal ihned vyplacenu polovinu

smluvené částky. Svět se se mnou trochu zatočil. Ale jinak mi bylo náramně dobře a krásně v hlavě i <kolem> u srdce.

Film po té měl všude veliký úspěch a ohlas, který daleko předčil úspěchy předešlé. Vyhrál jsem! Tři filmy za sebou a tři velké úspěchy! To zavazuje! <Ale řed.> ~~Neklopýt~~ Stůj co stůj neklopýtnout v dalším rozběhu. [28] To všechno jsem si uvědomil, když horká hlava trochu zchladla. Dlouho jsem přemýšlel o dalším námětu pro další film a přečetl spoustu literatury.

Konečně jsem přišel na myšlenku, kterou jsem považoval za dost únosnou pro větší film a dal se ihned do psaní dalšího scénáře. Jen pro úplnost dodávám. <Čistý> Náklad na film *Sněženy* činil 117.000 Kč. ~~ovšem bez započítání honoráře za námět <a> scénář, bez režiséřského honoráře a ovšem~~ Honorář autora ~~scenar~~ námětu a scénáře, režiséra a hlavního představitele, vedoucího produkce, I. a II. asistenta ~~a podnikatele~~ – tím vším jsem byl já v jedné osobě – započítán <není> ~~nebyl~~ a <celý náklad> zvýšil by se asi o 40.000 Kč. Rovněž do tohoto nákladu nejsou započítány prémie, které jsem po inkasu prodejní částky vyplatil: Nina Laušmanová 3000 Kč, Ela Laušmanová 1000 Kč, ~~o~~ Př[emysl] Pražský 2000 Kč, operatér Innemann 5000 Kč a 2000 Kč na oblek, 10.000 Kč Alois Jalovec. Tedy ~~čistý zisk~~ <skutečný náklad> by vskutku činil při všech těchto

nákladech asi 178.000 Kč. Při prodeji za 300.000 Kč by činil můj

čistý podnikatelský zisk asi 122.000 Kč. – I když jsem uvažoval

Na levém okraji připsáno:

117

40

21

178

str. 10

jako praktický podnikatel, že bez zisku není žádné

podnikání možné, přece ještě větší radost nežli z vydělaných

peněz ~~bylo~~ měl jsem z toho, že se mi podařil další

důkaz, že výroba českého filmu je možná, a to dokonce

bez té nejmenší podpory ~~a ochrany~~ ze strany státu,

který ~~výhradně~~ doposud z výroby českých filmů ~~výhradně~~ jen

profitoval, aniž by <mu za to> poskytl ~~za to českému filmu~~ jakýkoliv

ekvivalent ve formě ~~<jeho>~~ podpory, nebo ochrany. ~~A mé úspěchy~~

A byly to právě úspěchy mých filmů, jež padly na úrodnou

půdu. Nedlouho po veřejném předvádění *Sněženek* začali vedoucí

půjčovenští činitelé dávat hlavy dohromady a začalo se

cosi šuškat o utvoření veliké české akciové společnosti

pro výrobu a exploitaci českých filmů, a to hned se základním

kapitálem několika milionů. ~~Jaký A mně osobně se~~
~~dostalo pocty~~ za mou činnost dostalo se mně pocty, že jsem
byl zvolen za předsedu českých filmových výrobců. O důvod
více, abych byl ještě opatrnější a obezřetnější ~~při~~ ve své
další činnosti. ~~Nevím~~ Dnes již ani <nevím>, kolikrát jsem pročetl
můj nový scénář na další film a kolikrát jsem jej
podrobil revisi a korekturám, nežli jsem došel k přesvědčení,
že ~~podle~~ <z> něho může vzniknout film, který by byl
vhodným pokračovatelem mé úspěšné činnosti a získal který
by získal českému filmu další ~~etitele~~ nadšence a obdivovatele;
~~A byla to <veliká> opatrnost byla nutna, protože se již začaly~~
~~objevovat další české filmy, které také měly úspěch u~~
~~obecenstva. Ten~~ Další film, s kterým jsem chtěl překvapit
českýou veřejnost se jmenoval:

Zlatá žena: Délka 2420 m.[29] ~~V~~hl-Námět, rez scénář,

a režie: já. V hlavních úlohách: Zdena Kafková, Ant[onie] Nedošínská, <p[an]í
Innemanová[30]>,

já, p[an] Nedošínský,[31] <F[rantišek] Roland,> Bedř[ich] Veverka,[32] K. Záhorský, J.
Vaverka[33] a Sl[áva] Grossmann.[34]

Film se ~~se~~ silně sociální ~~podleží~~ zbarvením: nezaměstnanost,
sociální útisk a pod. ~~A~~ Boj o muže o holou existenci,

a líčení o jeho nejvěrnějším druhu a pomocníkovi – jeho ženě, která v každém čase a v nejtěžších chvílích stojí mu věrně po boku. – Měl jsem z filmu sám velikou radost. Veřejné předvádění bylo opět v Lucerně. Účast veliká. Úspěch téměř bouřlivý. Ředitelé biografů mně nadšeně tiskli ruce a zamlouvali si u mne termíny. Avšak kupec z řad půjčoven se nepřihlásil ani jediný. Ba dokonce ani řed[itel] Maxim Stránský, dosavadní m věrný můj odběratel neprojevil o film zájem. To mne velmi zarazilo. A ~~Nedovedl jsem si to vysvětlit.~~ Asi třetího dne jsem se doslechl něco o bojkotu. Nedovedl jsem si ~~vysvětlit~~ to vysvětlit. Proč, bojkot a z jakých důvodů? Snad proto, že jsem vyráběl úspěšné filmy? – Asi pátý den byl poslán řed[itel] Alois Jalovec k jednomu z vedoucích <filmových> činitelů a bylo mu sděleno, že jistá firma by odkoupila světový monopol filmu *Zlatá žena* za podmínky, že se vzdám <dalšího> samostatného filmového podnikání a dám se angažovat jako filmový režisér za poměrně velmi nízký měsíční plat.^[35] Nežli jsem si mohl věc rozmyslet, vyhledal mě můj starý kamarád <přijímací> operatér Brabec^[36] a ptal se mě, jestli jsem film už prodal. Odpověděl jsem mu, že jsem v jednání o jeho prodeji. Sdělil

mi, že Jindřich Kolovrat, majitel Slaviafilmu má
o <můj> film značný zájem. Jestli chci, abych mu jej předvedl
večer v biografu Orient. ~~Svět~~ Souhlasil jsem. Film
se J[Jindřichu] Kolovratovi líbil a druhý den jsem podepsal se Slaviaf[ilmem]
smlouvu. Prodal jsem mu světový monopol filmu za 250.000 Kč.

Ti, kdož čekali, že budu kapitulovat, [...] a kdož
protože nenajdu kupce na můj film, byli asi velmi zkla-
máni. Ani ve snu je nenapadlo, že by Slaviafilm, který
se dusil v záplavě filmu, by mohl film můj koupit.

Slaviafilm byl totiž sesterskou firmou vídeňského
Saschafilmu, jehož vlastníkem byl Sascha Kolovrat, Jindřichův
bratr. Slaviafilm exploitoval v Československu <nejen> filmy

str. 12

Saschafilmu <a berlínské Ufy>, ale ale <také> Nordiskfilmu a ~~produkei~~ <filmy> které si
americké filmové produkce. A přes to ještě koupil můj
film. A Saschafilm ve Vídni, který měl světové styky,
umístil *Zlatou ženu* po celém světě: v Severní a Jižní
Americe, v Rakousku, Maďarsku, Rumunsku, Polsku a
Německu. Premiéra *Zlaté ženy* v Praze byla posazena
do biografu Orient, který doposud hrál výhradně jen
německé filmy a mělo publikum většinou německé. Měl

jsem veliké obavy o úspěch filmu. Tím větší byla má
radost, že i zde můj film čestně obstál a hrál se s velikým
úspěchem po 5 týdnů. To byl skvělý úspěch, uvážíme-li,
že jen *Hvězda z Damašku*, *Horská kočka* s Polou Negri
a *Drožka č. 13* se tam hrály jen čtyři ~~tyd~~ <neděle> a
jediné *Zajíčkovy dcerušky* s <Emile[m] Janingsem a Hanou Portenovou[37]
se tam udržely 5 neděl. Mohl jsem být tedy plně
spokojen. Film slavil ~~veď~~ ve všech českých kinech veliké úspěchy
a byl uznáván za nejlepší ~~dosud~~ <film>, jaký byl u nás vyroben.
~~Po té další český film~~ Po zkušenostech, které jsem získal,
~~přibýlo i mé ostražitosti.~~ při předvádění tohoto filmu
přibýlo i mé ostražitosti. Řekl jsem si, že příští můj
film musí být mezinárodní úroveň, abych ~~nebyl vydán~~
jej hladce mohl prodat do ciziny a nebyl vydán na
milost a nemilost ~~zdejších~~ <místních> zájemců. Byl podzim a
nedalo se ~~nie~~ počítat s natáčením filmů, ve kterém by
bylo hodně exteriérů.[38] – Přišel ke mně operatér Innemann
s malířem F. Fialou, abych financoval kreslený film.
Nechtělo se mi do toho. Ale nabídl jsem se jim, že
jim budu financovat práce laboratorní a surový
materiál pro jejich film. Natočili jej. ~~Nebyl~~ Jmenoval

se

Dobrodružství v Africe: Jednoaktový kreslený film. [39]

Nebyl zvláště ~~podařený~~ <dobrý>, ale jako první pokus o kreslený film byl dost podařený. Hůře to šlo s odprodejem.

str. 13

Nedařil se. Hrál o něj jen několik biografů. Náklad

na laboratoře a surový materiál činil cca 12.000 Kč,

jako podnikatel jsem je zaplatil a dal jej na

účet pasiv. V té době jsem napsal nový scénář,

který nesl titul:

Děvče ze Stříbrné Hranice. [40] Délka 2420 m.

Námět, scénář a režie já. – V hlavních úlohách: Zděna

Kafková, já, Přem[ysl] Pražský, Eda Šimáček, F[erdinand] Fiala,

F. Frič, [41] Bonda Szinglarski. Exteriéry v Praze a na

Krkonoších. Interiéry v Markiewiczově [42] ateliéru v Berlíně,

~~kte~~ <ve kterém> se před tím natáčely české filmy: *Tam na horách*,

Zpěv zlata a Příchozí z temnot, <film nové české akci. film. společnosti A. B. A české filmy bratří Schránílů. – *Děvče ze Stříbrné Hranice* byl film

dobrodružný, odehrával se v Praze a na zasněžených

Krkonoších. Zpestřovaly jej krkolomné lyžařské výkony,

které jsem předváděl sám. – První veřejné předvádění

se konalo opět v Lucerně. Účast hojná. Úspěch veliký.

Potleskům nebylo konce. Biografisté mně tiskli ruce o překot
a zajišťovali si u mne termíny. Ale ~~kupec~~ opět se
nepřihlásil ~~žádný~~ <ani jediný> kupec. Teď jsem si z toho <už nic> ~~mnoho~~
nedělal. <Věděl jsem, odkud vítr vane.> Dal jsem si přeložit od <Egona> Erwina Kische
titulky do němčiny a odjel do Berlína. Tam ~~[[j]se[m]~~
dal do filmu německé titulky a nastoupil odyseu
po filmových půjčovnách na Friedrichstrasse. Začal jsem
u jedné z ~~nejmen~~ malý menších půjčoven, abych si
ověřil jak ~~dalece~~ je můj film prodejný a mezinárodní. [43]
Schulhoffilmu. A mohl jsem jej hned prodat. Nabídli mi
však málo. A jen šel jsem k větší půjčovně, která měla
dobré jméno Lothar Stark Film. Řediteli se film líbil
a nabídl mi za něj mnohem víc nežli Schulhoffilm.

Řekl jsem, že si to rozmyslím a šel rovnou do
Phoebus-Filmu, třetí největší výrobně německé filmové

str. 19

výrobně a půjčovně. Tam už to nebylo tak jednoduché.
Při Předvádění byli přítomni <v> ~~čtyři~~ ředitele vrchní ředitel, dva
ředitelé a dva prokuristi. Ale i tam jsem obstál <konečně> se svým
filmem. Vrchní ředitel vyslovil ~~číslíci~~ <částku>, za kterou by byl
film ochoten koupit. Číslice mi imponovala, ale přesto

jsem se rozběhl ještě do Decla-Bioskopu, po Ufě největší
filmové výrobně a půjčovně. Film jsem tam odevzdal
a druhého dne jsem si přišel pro odpověď. Přijal mne
ředitel B Hueber, B rodem Bavorák a veliký tlučhuba.
A hned mne přivítal otázkou: „Tak co chcete za ten
váš dreck?“ Nedal jsem se zmást a klidně jsem
odpověděl: Nějaký dreck by přece Decla-Bioskop nekoupila.
Máte-li zájem, řekněte obnos. Vy musíte přece vědět,
kolik můžete nabídnout.

Zavolat Menšíka^[44]

str. 14

a končil <jsem v Decla-Bioskopu>, po Ufě největší výrobně německé filmové výrobně a
půjčovně, která mi nabídla trojnásobnou částku nežli mi
za monopol pro Německo, nežli mi nabídla první půjčovna.^[45]
Uzavřel jsem Nabídku jsem přijal a uzavřel prodejní smlouvu,
která však měla háček. Do Německa se směly dovážet
prodávat filmy jen na ~~pev~~ kontingentní povolení. Decla-
Bioscop měla svůj dovozní kontingent vyčerpán a má
smlouva měla ~~pl~~ nabýt platnosti, ~~peku~~ když si sám
opatřím kontingentní listinu, ~~Ale i to~~ která se prodávala
za značné částky až <za> 60.000 Marek. Odjel jsem do Prahy,

~~v naději protože jsem doufal~~ <doufaje>, že mi naše ministerstvo obchodu pomůže ~~v německé~~ vyrazit z německé kontingentní komise jeden kontingent. Chlubil jsem se v kavárně svým úspěchem v Berlíně, ~~Druhého~~ ovšem dodatkem smlouvy jsem se nechlubil. Druhého dne jsem byl pozván do American-filmu k řed[iteli] Reitrovi,^[46] který projevil ochotu ~~ten~~ zakoupit monopol pro Československo. Za chvíli jsme se dohodli na částce 120.000 Kč a smlouvu hned perfektovali. Když mi na <našem> ministerstvu obchodu řekli, že nemohou na říšské kontinge dovozní komisi vymáhat kontingent, odjel jsem znovu do Berlína a nabídl můj film Ufě; Byla to polostátní firma, která <by> si už dovedla potřebný kontingent opatřit. Gen[erální] ředitel <Ufy> Schomlo^[47] řekl, že nic nenamítá, když ~~řed~~ Kahlenberg, ~~řed. Puje~~ nákupní ředitel pro Německo, film koupí. Ten se však <proto> náramně zlobil a řekl mi, když gen[erální] ředitel Schomlo dovedl nakoupit pro půjčovnu o jedenáct filmů více nežli bylo projektováno a proti jeho protestu, takže může zakoupit i film ode mne jako dvanáctý přes rozpočet. Viděl jsem, že z toho kouká spor <mezi řediteli> o kompetence, z kterého nic dobrého pro mne nekouká; a řekl jsem řed[iteli] Kahlenbergovi,

že na tom netrvám, aby Ufa můj film koupila, ale
aby mi opatřila dovozní kontingent, ~~že ona také dováží~~
~~v neomezeném počtu své filmy do Československa, tak proč~~
~~by to~~ jinak že z toho vyvodím důsledky a oznámím <české veřejnosti>,
že Ufa, která dováží v neomezeném počtu své filmy do

str. 15

Československa, ale odmítá zakoupit jeden československý film,
což se bez nadsázky [dá] nazvat šovinismem. Ale A na to jsem
odjel do Prahy. Za krátko jsem ~~dostal dopis~~ od mini-
sterstva pro zahraniční obchod zastoupení v Berlíně dostal
dopis, ve které[m] mi oznamovalo, že Ufa složila u jejich
sice nemá zájem na koupi mého filmu, ale že složila
u něho kontingentní povolení, které mi bude vydáno,
podaří-li se mi film v Německu prodat. O tom se
dovědělo ak vedení akc[iové] spol[ečnosti] A. B. a urgovalo vydání
tohoto kontingentního povolení pro svůj film, odůvodňujíc
svůj nárok, že je největší československou filmovou výrobnou.
Složil jsem ihned svou funkci předsedy <Sdružení> čl. film[ových]
výrobců a ~~dal sdružení~~ žádost, aby sdružení <samo> rozhodlo,
kdo má [na] kontingentní povolení právo. Sdružení
~~rozhodlo~~ po předložení korespondence rozhodlo, že jsem

já v právu. Jenomže toto jednání se protáhlo na několik měsíců a má smlouva <fou> Decla-Bioskop propadla. ~~Proto Byl jsem bez prostředků a Nemohl jsem si dovolit jet do Berlína a nabízet tam film znovu osobně. Učinil jsem tak prostřednictvím pražské firmy, dokonce jsem tam i poslal na negativ, který důvěrník však ~~dv~~ berlínský důvěrník oné pražské firmy zcizil.~~

Trvalo opět několik měsíců, nežli jsem dostal negativ zpět. Konečně před Vánocemi r. 1942 [!][48] jsem ~~odjel~~ sehnal něco peněz a odjel znovu do Berlína a šel rovnou do Decla-Bioskopu k řed. Hueberovi a vyložil mu <pocitivě> svou situaci. Řed[itel] Hueber si ~~vy~~ dal tři dni na rozmyšlenou a potom mi řekl, že by byl ochoten zakoupit evropský monopol ~~ke~~ mého filmu, ale ~~za velmi~~ ale zaplaceno že ~~desta~~ bych dostal až za šest měsíců. Nebylo mi to právě příjemné, potřeboval jsem nějaké peníze na zaplacení nalehavých dluhů a na další výrobu. *Děvče ze Stříbrné hranice* stálo asi 670.000 Kč. Já tehdy tolik peněz neměl a trochu jsem se zadlužil. Ale nabídka Decly byla

str. 16

náramně lákavá. ~~Přepočítací kurs <marek>, kdy jsem film prodával,~~

ěinš Dostával jsem za film, – přepočítáno na čes. koruny –
podle tehdejšího kursu <marek> 845.000 Kč. Podepsal jsem
smlouvu. A neštěstí bylo hotovo. Za krátko marka letěla
nezadržitelně dolů. V den splatnosti jsem bych byl dostal
za ony marky asi 280 tisíc Kč. Ale právě <tehdy> panovala
<mezi Československem a Německem> uzávěra pohledávek. Musel jsem čekat <tři
měsíce> na uvolnění
pohledávky. A V den, když jsem peníze konečně dostal,
scvrkla se částka 865.000 Kč na pouhých 13.000 Kč,
které jsem okamžitě poukázal na dluhy u laboratoře.
A tím jsem se octl <úplně> na mizině a k tomu ještě zadlužen. [49]
Věřitelé mě začli strašně prohánět. Žaloba stíhala
žalobu, exekuce na exekuci... ~~Ale já měl dobrý kořen.~~
~~Za d.~~ V r. 1922 jsem dostal dohromady novou skupinu
~~několika lidí~~ <finančníků>, kteří ~~ředili~~ osmi podíly po 30.000 Kč
dali dohromady 240.000 Kč a já se pustil do
~~dalšího filmu.~~ Ale nezlomilo mě to. Z j jednoho
jsem měl velikou radost – český film se dokonale
rozběhl. A. B. <akc. spol.> vytvořila ~~několik~~ <dva> dobré filmy – *Tam na
horách* a *Ukřižovaná*, *Weteb-film Lex Irča* <aLexa> a *Irča v hnízdečku*
a *Za svobodu národa*. ~~Měl jsem radost~~ Byl jsem spokojen.
– Český film běžel, třeba beze mne. Ale také jsem neza-

hálel. Připravil jsem si scénář a hledal finančníky.

Dal jsem dohromady ~~malou~~ skupinu 8 Čechoameričanů,

kteří složili po 30 tisících a tak [byl] utvořen kapitálek

240.000 Kč. A já se dal v <létě> r. 1922 znovu do

práce. Film se jmenoval:

O velkou cenu: Délka 2500m. Námět, scénář

a režie já. ~~Po prvé jsem ve svém filmu nehrál.~~ –

V hlavních úlohách: J. Vávra, Nely Bonda a A[lexandra] Dobrovolná,

J. Vávra, [50] Přemysl Pražský, Ferry Seidl a ~~malí~~ <dvojice>

malých představitelů M[ánička] Navrátilová a B[éďa] Pražský! Po prvé

jsem ve svém filmu nehrál.* Byl to opět dobrodružný

film ze života automobilových závodníků [51] a románek

** Po straně připsána vsuvka:*

Natáčení v Praze a

jejím širokém okolí.

Interiéry natočeny [v]

Dreamland atelierech

ve Vídni.

str. 17

závodníkovy dcery. ~~Film~~ ~~zakoupila~~ Světový monopol

zakoupila pražská filiálka <amerického> Universalfilmu. Film

měl veliký úspěch, ale už ne takový, jako <měly> *Sněžanky*,

nebo *Zlatá žena*... A potom přišla krize českého filmu.

Obecenstvo se od českého filmu odvrátilo. Řady českých

filmařů prořídly. Zůstali jen ti nejvěrnější a nejzatvr-

zelejší! – Mezi nimi já! ~~Bylo~~ Nastaly časy velikého strádání

a nouze. Konečně v r. 1924 smůla protržena. Režisér

Krňanský natočil *Vdavky Nanyňky Kulichovy*. Film

měl obrovský úspěch. ~~Bylo to~~ <Zapůsobil> jako šlehnutí kouzelným

proutkem – český film znovu ožil a rozběhl se. Ted'

jsem se i já začal znovu chytat, ale chytil jsem

se až v r. 1925, kdy jsem začal natáčet

Syn hor. ~~Řem~~ Délka 2500 m. Námět:

Quido E. Kujal. Scénář a režie: ~~V~~ já – V hlavních

úlohách Anči Tichá, Máňa Ženíšková, já, Theodor

Pišťek, J[an] W. Speerger a J[aro] Hykman. – Výrobní

firma: Bratři Deglové, Praha. [52] ~~Natáčení exteriéru v širokém~~

~~okolí na pražském výstavišti a v širokém okolí Prahy.~~

Exteriéry natočeny ve Vysokých Tatrách, v Krkonoších a

v pražském okolí. Interiérové scény v atelieru A. B. Na

Kr[álovských] Vinohradech. – Film měl velký úspěch jak při

předvádění v pražské Lucerně, tak i v ostatních kinech. [53]

Sv O světový monopol se zajímala pražská filiálka
berlínské Ufy a nabízela zaň 400.000 Kč. Film byl
zhotoven nákladem asi 260.000 Kč. Z koupi však sešlo,
protože film byl již pevně termínován v mnoha
biografech, s nimiž filiálka Ufy nestála ve spojení a
ona chtěla koupit ~~ho~~ chtěla koupit tento film
právě pro své zákazníky. Příští rok jsem natočil pro tutéž
firmu další film, a sice:

str. 18

Na letním bytě.[54] Délka 2300 m. <Námět dr. Štolba.[55] Scénář a režie: já.

V hlavních úlohách: Ant[onie] Nedošínská, Máňa Grossová, Jindra

Herrmannová, E[ma] Milevská, Jiří Sedláček Eman Fiala,

Karel Jičínský, M[ario] Karas, Jiří Sedláček,... Film zakoupil

pro Československo Lloydfilm, Praha. Film měl docela

slušný úspěch, ale ne takový, jako měl *Syn hor*. Potom

jsem se ~~odmlčel na~~ na dvě léta odmlčel. Až v roce

teprve v r[oce 1928] jsem začal natáčet pro pražský Gloriafilm

film:

Z lásky. Délka 2450 m. Námět M[arie] Kyzlínková.

Scénář a režie: já. V hlavních úlohách: Máňa Ženíšková,

Marie Grossová, <Fred Bulín>, Th[eodor] Pištěk, J[an] W. Speerger.[56] Film měl

v Praze pěkný úspěch, ale ve venkovských městech
přímo ohromný. Byl prodán do Německa, Rakouska,
Polska, Maďarska a Rumunska. Výrobní firma na
něm udělala velké peníze. A to byl můj poslední
němý film.

Poznámky:

[1] Ivan Klimeš, Stát a filmová výroba ve dvacátých letech. *Illuminace* 9, 1997, č. 4, s. 141.

[2] K dispozici byly jen zastaralé ateliéry Pragafilmu v kopuli paláce České banky, Wetebfilmu v zadním traktu ve Vodičkově ulici č. p. 20 a jiná provizoria. Teprve zřízením moderního ateliéru společnosti A. B. na Vinohradech nastalo zlepšení podmínek pro výrobu českých filmů. Luboš Bartošek, *Dějiny československé kinematografie I., část 1. Némý film 1896–1930*. Praha: SPN 1979, s. 61. Brožura moderních vídeňských ateliérů Dreamland (postavených v roce 1921) s podrobným popisem a fotografiemi je uložena v archivním fondu NFA Bratři Deglové s.r.o. (1912) 1918-1952 (1963), k. 10, sign. VIII/c, inv. č. 179, 15 s.

[3] Poslední strana (označená č. 19) byla při pořádání archivního fondu zařazena na konec celého dokumentu.

Významově i stylisticky však patří mezi strany označené č. 13 a 14, proto je v edici na této pozici umístěna. Jedná se o vsuvku, kterou Slavínský popisuje jednání v německých filmových půjčovnách o prodeji svého filmu *Děvče ze Stříbrné Hranice* (1921). Tuto pasáž autor nakonec ze svých sepsaných vzpomínek zřejmě vypustil.

[4] Viz Václav Wasserman, *Průkopníci čs. kinematografie. Alois Jalovec – J. S. Kolár – Vladimír Slavínský a další průkopníci z kavárny Rokoko*. Praha: Akademie múzických umění 1966, s. 15.

[5] Vydává obecní úřad Benecko 6x ročně od r. 1991.

[6] NFA, f. Slavínský Vladimír 1913–1949 (2004), k. 1, sign. V/b, inv. č. 61, s. 8-12.

[7] Např. v pojednání o filmu *Sněženy* je opraven letopočet, kdy se film natáčel, na 1920 místo původního chybného 1940. Zřejmě omylem v líčení průběhu premiéry *Sněženek* v kině Lucerna, kdy se Slavínskému hlásili zájemci o film, chybí věta o zvýšení nabídky společností Biografia: „Potom ke mně kdosi přistoupil a řekl: Biografie dá 150.000 Kč.“ Srov. NFA, f. Slavínský Vladimír, inv. č. 61, s. 10.

[8] Ivan Štoviček a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*. Praha: Archivní správa MV ČR 2002.

[9] NFA, f. Slavínský Vladimír 1913–1949 (2004), k. 1, sign. I/a, inv. č. 7, fol. 19.

[10] Ve druhé podobě konceptu doplněno: „Taková *Intolerance* nebo *Zlomený květ* byly překrásné filmy“. NFA, f. Wasserman Václav 1922–1967 (1971), k. 10, sign. VII/b, inv. č. 720, s. 1.

[11] Karel Schleichert-Loukodolský (1865–1940).

[12] Svatopluk Innemann (1896–1945).

[13] Václav Koubíček, v letech 1915–1921 jednatel Spolku českých majitelů kinematografů v Království českém (později Zemského svazu kinematografů v Čechách). Viz Lucie Doležalová, *Zemský svaz kinematografů v Čechách* [inventář]. Praha: NFA 2008, s. III–XI.

[14] Biograf Orient byl umístěn v mezaninu dvorního traktu budovy Městského soudu v Praze v Hyberské ulici čp. 1006/18. Viz Miroslav Čvančara – Jaroslav Čvančara, *Zaniklý svět stříbrných pláten*. Praha: Academia 2011, s. 55.

[15] Biograf Illusion provozovali od r. 1913 na Václavském náměstí čp. 780/18 Alois Jalovec a jeho švagr František Tichý, v meziválečném období pak jeho syn Richard Tichý. M. Čvančara – J. Čvančara: *Zaniklý svět stříbrných pláten*, s. 78.

[16] Maxim Stránský, ředitel filmové půjčovny The Biorama Film Co., kterou založil v r. 1919 v Praze se svou manželkou. Společnost měla u nás propagovat pouze slovanské filmy a v Rusku a Polsku filmy české. Krátce provozovala také filiálku v Brně. *Kino: orgán syndikátu filmových autorů* 1, 19. 3. 1919, s. 9.

[17] Hugo Fanta, majitel pražských kin Avion, Kapitol, Passage, brněnského kina Universum a bratislavského kina Palace. Pokoušel se zřídit filmový ateliér v halách bývalé Výstavy soudobé kultury v Brně pod firmou Ela-Film, ale plány skončily nezdarem a iniciátor krátce nato (v roce 1931) zemřel. Jiří Havelka, *Kdo byl kdo v československém filmu před r. 1945*. Praha: ČSFÚ 1979, s. 55. Zdeněk Štábala, *Rozšířené teze k dějinám čs. kinematografie 1919–1939*, III. část. Praha: ČSFÚ 1983–1984, s. 103.

[18] Film měl v Brně opravdu velký úspěch. Reakce v dobovém brněnském tisku na uvedení filmu viz: *Československý film* 1, 28. 6. 1919, č. 17, s. 30.

[19] Karel Schleichert.

[20] Maxmilián Stanislav Kock (1868–1935), kinematografista-průkopník, od r. 1901 majitel cestovního biografu. V rámci jubilejní výstavy obchodní a živnostenské komory zřídil v r. 1908 výstavní kino. V roce 1912 byl jedním ze zakladatelů Spolku majitelů biografů v Čechách. V Praze Na Příkopě otevřel kino Kosmos a později kino Passage. J. Havelka, c. d., s. 212.

[21] Miloš Čtrnáctý (1882–1970), novinář v *Času* a v *Národní politice*. Spoluzakladatel kina Sanssouci, kde byl poprvé uskutečněn veřejný rozhlas ČSR. J. Havelka, c. d., s. 42.

[22] Hotel Evropa, secesní budova na Václavském náměstí v Praze, postavená v r. 1872. Jednalo se o velice prestižní a luxusní hotel své doby. Po přestavbě v letech 1903–1905 byl pojmenován *U Arcivévodů Štěpána*. V roce 1924 hotel koupil restauratér Karel Šroubek, po němž pak nesl jméno *Hotel Šroubek*. Dostupné online: <<https://www.archiweb.cz/n/domaci/zacina-rekonstrukce-secesniho-hotelu-evropa>>, [cit. 2. 6. 2020].

[23] William Irwing předvedl film *Láska je utrpením* mj. v Paříži, kde byl zřejmě prvním uvedeným českým hraným filmem. Karel Tabery, *České němé filmy v Paříži. Illuminace* 13, č. 4, s. 73.

[24] Ve druhé podobě konceptu doplněno: „Který jej chce zařadit do kopie mého filmu“. NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 6.

[25] Část filmu byla natáčena přímo před režisérovým rodným domem v Dolních Štěpanicích. Rodiče V. Slavínského (Marie a Jan Pitřmanovi) ve filmu ztvárnili otce a matku filmového hrdiny Karla Hartwiga. Ve filmu se v roli vedoucího projekční kanceláře objevil také Alois Jalovec.

[26] Film se natáčel v lednu 1920. Rok 1940 je uveden i v druhé (revidované) verzi konceptu. Srov. NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 7.

[27] Josef Zavřel, člen správní rady Biografie a.s. a ředitel Excelsiorfilmu. NFA, f. Sdružení kinomajitelů Biografia a.s., Praha (1919) 1920–1930, sign. II/a, inv. č. 9. Zápis do obchodního rejstříku a potvrzení o něm, 1923.

[28] Ve druhé podobě konceptu doplněno: *Říkal jsem si tehdy: Jen mi, Vladimírku, nezpychni! Musíš být setzatraceně opatrný, aby sis po čtvrté nerozbil nos!* NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 8.

[29] Film byl natočen v roce 1920. Ve druhém konceptu je uvedena délka filmu 2520 m. Srov. NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 9.

[30] Ludmila Innemannová (1868–1956).

[31] Jiří Nedošínský (1880–1923).

[32] Zřejmě Ludvík Veverka (1893–1947).

[33] Antonín Josef Vaverka (1868–1937).

[34] Břetislav Grossmann (1893–1954).

[35] Ve druhé podobě konceptu je uvedena částka, kterou tato půjčovna nabídla za světový monopol filmu, a sice 200.000 Kč. Viz NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 10.

[36] Josef Brabec (1890–1977), kameraman a filmový laborant.

[37] Henny Porten (1890–1960).

[38] Ve druhé podobě konceptu následuje věta: „A filmové ateliéry byly slabinou našeho filmového podnikání.“ NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 11.

[39] Druhý koncept uvádí délku filmu 270 m. Přestože se film *Dobrodružství v Africe* nesetkal s úspěchem, označil se Slavínský „finančníkem prvního českého kresleného filmu“. Tamtéž.

[40] Film byl natočen v roce 1921.

[41] Antonín Frič (1886–1956).

[42] Ateliér založili v Berlíně pánové Markiewicz a Duskes pod firmou Atelier Grunewald Aktiengesellschaft. Upravili výstavní haly v Hardenbergstrasse, čímž vznikly pozdější slavné Am Zoo ateliéry. *Český filmový zpravodaj* 1, č. 5, 10. 2. 1923, s. 5. Dostupné online: <<http://www.cinegraph.de/etc/ateliers/zoo.html>>, [cit. 25. 5. 2020]. Podrobnosti o natáčení viz též Quido E. Kujal, Slavínský v Berlíně. *Československý filmový zpravodaj* 1, 2. 4. 1921, č. 6, s. 3–4.

[43] Všech sedm řádků až do konce strany 13 je přeškrtnáno a stejně jako text ze strany č. 19, který na něj navazuje, se v revidované verzi konceptu nevyskytuje. Srov. NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 12.

[44] Jaroslav Menčík (1894–1963). Scenárista a novinář. Autor námětu a scénáře filmu *Známosti z ulice* (r. Josef Medeotti-Boháč, Alwin Neuss, 1928). V roce 1933 převzal časopis *Kino*, o rok později založil *Filmovou politiku*. Hrál v několika filmech (*Pantáta Bezoušek* [r. Karel Lamač, 1926], *Pražský kat* [r. Rudolf Měšťák, 1927], *Sextánka* [r. Josef Medeotti-Boháč, 1927]). V letech 1940–1945 byl pracovníkem ČMFÚ. J. Havelka, c. d., s. 165.

[45] V druhé verzi konceptu Slavínský ještě dodává: „Tam bylo přijetí nejobřadnější. Bylo mi tam řečeno, abych si přišel pro rozhodnutí až za týden. Když jsem řekl, že druhého dne odjízďím, řekli mi, tedy abych se před odjezdem u nich zastavil. Stalo se. Přijal mne řed. Huber. Nabídl mi odkoupení monopolů pro Německo, Severské státy, Rakousko, Holandsko, Švýcarsko a Maďarsko. Smlouva zněla na marky. Přepočítací kurs částky, která mi byla za tyto státy nabídnuta, činila tehdy asi 480.000 Kč“. NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 12.

[46] Jan Reiter (1877–1941). V letech 1919–1925 byl ředitelem Moldaviafilmu, pak Elektafilmu (1926–1936). Byl ředitelem několika moravských kin spravovaných Elektafilmem, spoluzakladatelem Filmové ligy československé a předsedou Svazu

filmového průmyslu a obchodu. Je autorem scénáře němého filmu *Moderní Magdalena* (r. Boris Orlický, Jan S. Kolár, 1921) a zvukového filmu *Kariéra Pavla Čamrdy* (r. Miroslav J. Krňanský, 1931). V letech 1937–1939 vyráběl filmy ve svém Reiterfilmu. J. Havelka, c. d., s. 212.

[47] Josef Somló (1884–1973), maďarský filmový producent a manažer rakousko-uherského a německého filmového průmyslu. V letech 1909–1919 byl prezidentem Federace rakouského filmového průmyslu, poté působil v Berlíně jako ředitel mezinárodního oddělení společnosti UFA. Začátkem roku 1922 společně s Hermannem Fellnerem založil společnost Felsom. Dostupné online: <
https://de.wikipedia.org/wiki/Josef_Soml%C3%B3>, [cit. 25. 5. 2020].

[48] Rok 1942 je uveden i v druhé – revidované – verzi konceptu. NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 14.

[49] V druhém konceptu Slavínský ještě uvádí: „Film [*Děvče ze Stříbrné Hranice*] – bez započítání mé veškeré práce – mě stál přes 660.000 Kč. Za Československo jsem dostal 120.000 Kč a za celý evropský monopol 13.000 Kč. Ztráta byla příliš veliká. Tak silný finančně jsem nebyl. Zůstaly mi ještě dluhy.“ NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 14.

[50] Miloš Jan Vávra (1894–1964).

[51] Ve filmu byly použity autentické snímky z automobilového závodu Zbraslav–Jíloviště.

[52] Dokumentace natáčení filmu *Syn hor* včetně smluv s jednotlivými herci a členy štábu a protokolů ze schůzí finančních podílníků na filmu viz NFA f. Bratři Deglové s.r.o, k. 3, sign. IV/b, inv. č. 69.

[53] V druhé verzi konceptu je uvedena délka filmu *Syn hor* 2400 m a doplněno: „Dokonce i německá kina v Československu, která byla ministerským nařízením přinucena obehrát do roka i několik českých filmů, jej pilně hrála a měl i u nich veliký úspěch. Byl to do té doby snad jediný český film, který na německé filmové burse v Ústí nad Labem dostal nejvyšší klasifikaci Ia.“ NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 15.

[54] Film měl premiéru 31. 12. 1926 v kině Světozor ve Vodičkově ulici a v kině Passage na Václavském náměstí. NFA, f. Bratři Deglové s.r.o., k. 9, inv. č. 123, Josef Štolba.

[55] Josef Štolba (1846–1930), překladatel a dramatik.

[56] V druhé verzi konceptu doplněno: „Exteriéry natáčeny v Praze a jejím okolí, lázeňské scény ve Swinemünde. Interiéry v ateliérech A. B. na Královských Vinohradech.“ NFA f. Wasserman Václav, inv. č. 720, s. 16.